

Z vstopom v nacionalno državo je postala naša organizacija nositeljica važne kulturne in prosvetne naloge; čimjačje in čimširše bo njeno kulturno in prosvetno delovanje tembolj bo eluzila narodu in državi. Kulturno in prosvetno delo naj ne bo le sredstvo drugim ciljem temveč naj služi samo svojemu vzvišenemu idealu.

PROSVETA

Glasnik Poverjeništa UJU v Ljubljani
o kulturnem in prosvetnem gibanju učiteljstva.

Kdor plove brez smotra in jasne smeri v svetovni reki, je izgubljen, ta služi le drugim; zato se moramo vprašati: ali imamo pravi smoter, pravi ideal, brez pravega ideala in jasne smeri ni mogoč napredek. Kake kulturne in prosvetne ideale imamo izven šole? Usmernajmo tudi v tem pravcu svojo pot!

ERNEST TIRAN:

Organizacija šolskega odra.

(Referat v narodno - prosvetnem odseku na pokrajinski skupščini UJU v Krškem 8. julija 1924.)

Organizacija ŠO* smatram da ni zadeva zase, temveč samo en akord v naši pesmi, v tisti, ki jo pojemo hoteč v svobodo, ki jo pojemo vsi tisti, ki se zavedamo, da je bila 1. decembra izvršena šele ena točka našega programa, vse druge pa, česar želimo, da je še daleč.

Kaj je tisto vse drugo, veste sami. Rod hočemo, ki bo ujedinen ne samo v eni meji, temveč ujedinen predvsem v eni miselnosti. Ne morem tu in tudi ni moj namen, da razvijem to misel. Trdim pa, da je utopija, če kdo verjame, da bomo masi današnje generacije izruvali njenega starega duha, najmanj pa še na način, kakor ga rujemo, čeprav stoji v časopisih, da le tako naprej po začrtani poti in uspeh ne izostane. Ne delovati, temveč delati — nam je povedal že Cankar. In on nas je dobro poznal...

Napravimo bilanco: Kaj imamo? Imamo tendence ozkogrudnih malkontentov, aspiracije na ¼ in popolnoma odkritih sovražnikov svojega edinstva, imamo dalje nepremagljivo vero v uživanje brez dela na eni, na drugi strani pa pod težo gospodarskih in političnih prilik ječečo maso, in končno etično in moralno defektno družbo, srečno v svoji votli kulturni videza in fraze. To je vse, kar imamo poleg trdne volje, da bodi drugače. Hočemo srečno, močno, eno domovino od Triglava in Soče in Istre in Gospevete do Gjevgljelije, hočemo dalje gospodarsko razvit, etično močen, kulturno probujen, telesno zdrav narod, ki bo svojo svobodo ljubil kakor samega sebe, in hočemo končno svobodo tudi svojim dušam, ki so zdaj še vse majhne in borne v svoji sebičnosti.

Pot, ki vodi iz našega hotenja v uresničenje naših sanj, je Prosveta. Starega, trhlega drevesa ne bom več precepiljal: škoda je truda. Brazdo bom izoral v mladino, v njena srca sejale. Le tako bom siguran, da bo moje delo poglano iz globokega in bo zato iskreno in močno in trajno.

S tega vidika mi ŠO seveda ne bo več otroška in otročja igra, temveč vzgojno sredstvo prvega reda, ki se spaja popolnoma z načeli delovne šole ter se prilaga torisu otroške duševnosti tako kot malokatero drugo.

Po tej konstataciji naj pridem takoj k jedru svojega referata k organizaciji ŠO. Žal mi je samo, da moram tu izhajati iz trditve, ki je samo trditev in je ne morem podpreti, kakor sem bil prvotno nameraval; v ostalem pa sodim, da bodo nema usta dejstva, da je ostal moj oglas glas vpijočega v puščavi, govorila dovolj prepričujoče. So pač poedinci, ki se trudijo za institucijo ŠO, organizacije ŠO sistematične, na širokem temelju zgrajene, pa še nimamo. Govorili bomo lahko o njej šele, ko se bo vsak posamezni delavec spomnil, da delo brez načrta, delo, ki je samemu sebi namen in cilj, ni delo. Organizacijo bomo ustvarili najprej duševno, s tem, da damo temu delu trdnega cilja. Saj sem ga že nakazal, saj imamo samo enega: vzgojiti nov rod iz prepričanja in ljubezni Jugoslovanov, kulturno čim najvišje stoječih državljanov in etično in socialno polnovrednih ljudi. Seveda bi me zdaj lahko kdo zavrnil: saj je vse to že v prirodi, samo ob sebi razumljivo, cilj našega dela. Da, gotovo; ampak če nočem, da samo hodim za ciljem; če hočem, da ta svoj cilj v doglednem času tudi res dosežem, potem ne smem pustiti, da ostane moje delo odvisno od slučajja in prilike in okoliščin, to je: robinzonsko, temveč mu mora priti inicijativa iz mene samega. Prišla pa

* ŠO = šolski oder.

bo samo in šele iz občutka moralne in dejanske pomoči, ki jo lahko pričakujem od vseh onih, ki imajo isti cilj in z menoj streme za njim, od organizacije. Takrat šele bom svoje delo lahko zastavil na široko, če mi ne bo treba poskušati vsega »ab ovo«, temveč se bom lahko služil z vsemi bogatimi izkustvi, ki so jih stekli moji sodelavci. Verujte mi, ni samo eden, ki je bil svojčas delal, potem pa je nehal, ker mu je ubila vrsta ponesrečenih poskusov energijo in veselje.

Diferenciacija ozir. delitev dela ter vzajemna pomoč naj bi bila osnova organizacije ŠO.

Kako si mislim to organizacijo »izvršeno«.

Predpogoj in »conditio sine qua non« je, da se je ne smatra za monopol enega ali treh, temveč da se strnejo v delu vsi, ki jim je naš program več kot samo fraza.

Pri okrajnih društvih naj se osnuje odsek za ŠO, ki naj delo ŠO v okraju poživi, razžari in podpre. Kako, to prepuščam inicijativni domiselnosti tovarišev v društvu samem. Dal bi samo nekaj splošnih misli. Skrbni naj predvsem, da pritegne k delu čim največje število aktivnih delavcev. Posreduje naj med poedinci in centralo pri narodno-prosvetnem odseku UJU potom rednega izmenjavanja opazovanj, stečenih izkustev, določitve novih potov, izvršitve novih idej, sploh, potom stalnega medsebojnega stika, direktive in pomoči iz centrale poedincu, centrali pa direktive in pomoči od poedinca. Omogoči naj v prehodnem času z ustanovitvijo okrajne garderobe in event. tudi prenosljivega šolskega odra s kulisami prirejanje iger tudi na šolah, kjer to vsled pomanjkanja teh tehničnih pripomočkov še ni bilo mogoče. Zbere naj konečno točno statistiko sedanjega stanja ŠO v okraju. Sploh — podrobnejšega dela centrala sama ne more organizirati tako uspešno kot tak odsek, prvič, ker je predaleč, drugič, ker je tega dela preveč, tretjič ker je silno različno in odvisi popolnoma od lokalnih razmer.

To bi naj bil očitno samo delokrog takega odseka. Notranji ustroj seveda bi bilo prilagoditi razmeram. Ne smel bi pa biti preveč formalen, birokratičen, temveč čim najbolj demokratičen, prijateljski.

Mogoče bi tudi kazalo, da za enkrat ustanovimo take odseke samo pri nekaterih društvih, tam, kjer so razmere pač ugodnejše; če bi pokazali uspeh, bi jim gotovo sledila kmalu tudi ostala društva.

Taka torej naj bi bila os organizacije, kakor sem si jo zamislil. Z njo bi dali ŠO tistega enotnega temelja, ki mu ga danes manjka še skoro docela, našemu delu pa sistematičnosti in z njo intenzivnosti ter popolnejšega uspeha.

Posameznik naj skuša, da v svojem področju doseže v glavnem tole: Na vsaki šoli — tudi samotni enorazrednici — naj bo nekdo, ki bo dovolj po duhu mlad in modern, da bo spoznal, kako je ŠO najboljše učilo za državno, etično in umetniško vzgojo mladine in ljudstva sploh. Skuša naj udeležiti naš ideal, stalen šolski oder povsod. Ne mislim, da bo to že jutri; ve pa naj, da je z vsako, še tako skromno prireditvijo, v goli šolski sobi, brez vsega, vendarle dosežen pozitiven uspeh, storjen korak naprej do cilja. Razvije naj vse svoje organizatorične sposobnosti, dokaže vso svojo požrtvovalnost; odsek in centrala pa mu bosta pomagala.

Ravno posameznik je tisti, ki bo z drobnim in najdrobnejšim delom dosegel najdragocenejšo uspehe. Da navedem samo en primer: Izšla sta dosedaj dva zvezka »Odra«. V obeh so prizori, ki naravnost kričijo, da bi jih otroci brali v razdeljenih vlogah v šoli. Mislim, da se bo tudi največjemu lenuhu zbudilo zanimanje za knjigo, ki ni tako čisto nič po-

dobna šolski, ki zaposluje tako zelo v misel in fantazijo in čuvstva in celo telo njegovo, in je s tem pridobljen za knjigo. Upoštevač ta psihološki moment tudi najbolj pedantičen nadzornik ne bo mogel imeti pomislekov, da bi tega ne samo ne dovolil, temveč celo priporočal. Če smo tako brali par skrbno izbranih prizorov, jih bodo učenci znali kmalu na izust, nastopili bodo pred razredom — že imamo šolski oder. Čudni otroci pa bi bili, če bi ne hoteli zdaj znati vse igre in

nastopiti z njo pred čim širšo publiko, še bolj čuden učitelj, ki bi ne znal v slučaju potrebe sam vreči te misli mednje, tako mimogrede pomagati jim do nje, da niti ne opazijo. In ima obenem že vloge razdeljene, igro naštudirano in mu je treba skrbeti samo še za tehnično stran. In da bi ne bili ravno otroci morda najboljši odjemalci knjižnice ŠO — če bi jo poznali, seveda — mislim, da tudi ni povsem izključeno. Poskusiti bi bilo treba. (Konec prih.)

Marijonetno gledališče.

Učitelj Miroslav Zor s Trebelnega je priredil s svojim marijonetnim gledališčem dne 15. junija v Mokronogu marijonetno igro »Tri želje« s primernim prologom. Stvar je za naše kraje še popolnoma nova, vključ temu pa je bil uspeh tako dober, da se je morala igra ponoviti in se bo morda še ponovila.

Igra ni vzbudila veselja in zanimanja samo pri naših malčkih, temveč odrasli so bili veselo iznenadeni in se čudili naravnemu igranju z mrtvimi lutkami.

Tovariš M. Zor, ki je imel z ustvaritvijo marijonetnega gledališča ogromno dela — izdelati je moral vse sam — je dokazal, koliko pomore vztrajnost in ljubezen do dela k dobremu uspehu, dokazal pa je tudi, koliko lahko koristi en sam agilen človek pri prosvetnem delu med našim narodom.

Želeti je, da se marijonete razširijo po vseh, vsaj večjih krajih naše zemlje, da se tudi v tem približamo našim severnim bratom Čehom, ki imajo marijonetno gledališče že v vsakem mestecu in skoro na vsaki šoli.

Na deželi, kjer ni prostora za velik šolski oder, prav dobro služi oder za marijonete, ki se ga lahko namesti med široka vrata ali pa v kakšen kot. Pri nas je stvar mnogo premalo znana in vsled tega tudi ni pravega zanimanja. Prepričani pa smo, da bo tovariš Zor radevolje vsakomur razložil celo stver, kdor se bo zanimal zanjo.

Kakor čujemo, pripravlja sedaj mladinsko igro »Pepelka« za uprizoritev in želimo, da bi naš čim večkrat pozabaval z živahnim Gašperčkom.

Prireditve ob 150 letnici osnovne šole v Laškem.

Osnovna šola v Laškem je praznovala letos na Vidov dan dne 28. junija 150-letnico svojega obstoja. Spored slavnosti je bil sledeč: Dopoldne: 1. Ob 9. uri zjutraj svečana služba božja z blagoslovljenjem šolske zastave. (Kumica gospa A. Elsbacher). 2. Slavnostni spreved z zastavo v šolsko poslopje. Pozdravni sprejem in poklonitev isti. 3. Petje in beseda šolozapuščajočim učencem v slovo od šole ter na pot v življenje. 4. Otvoritev jubilejne javne ljudske knjižnice na šoli. — Popoldne: 1. Praznična overtura. 2. Pozdrav gostom in nekdanjim učencem; slavnostni govor

šolskega vodje; jubilejne in druge deklaracije. 3. Petje šolarskega zbora. 4. Godba. 5. Nastopanje otrok v skupinskih in soloprizorčkih. 6. Mladinski orkester. 7. Dvo- in triglasne pevske točke šolarskega zbora. 8. Samospevi, dvospevi in solospevi. 9. Godba. 10. Rajalna skupina s telovadbo in petjem. 11. Dekliški četverspevi zbora pošolskih mladenk. 12. Godba. 13. Zaključna slika in beseda. 14. Kolo za deco in prosta zabava z godbo. Popoldanski del sporeda se je ponovil naslednji dan ob isti uri proti dvetretjinski vstopnici. Vstop šolski mladini brezplačen.

Naša kulturna organizacija.

Predavanja in poročila pri društvih.

—s Slovenjgraško učiteljsko društvo, 5. aprila 1924 v Slovenjgradu. Od 30 članov navzočih 25.

O knjigovežništvu, predaval tovariš ravnatelj Hume k. V svojem uvodnem govoru je g. predavatelj opozoril na novejša pedagoška stremjenja o samotvornosti in samodelavnosti učencev. Toplo je priporočal, da bi se učiteljstvo zanimalo za to panogo pouka. Članstvo je z velikim zanimanjem sledilo nadaljnemu praktičnemu predavanju ter občudovalo predavateljevo spretnost, s katero je stopnjevalje in prav nazorno izdelal nekaj zvezkov, prav lepo mapo in vezano knjigo. — Omeniti je na tem mestu pripravo »knjigovežništvu«, ki jo je g. ravnatelj Hume k sam izumil. Ta priprava obstoji iz škatle, ki zavzame le malo prostora in ki vsebuje preračunjeno natančno zloženo orodje in priprave, ki se rabijo pri knjigovežništvu. G. ravnatelj Hume k je radi tega že stopil v stih stvornico učil v Ljubljani in upamo, da bo ta v najkrajšem času omogočila nabavo tega izuma vsem tistim, ki se zanimajo za knjigovežništvo.

—s Učiteljsko društvo za kranjski okraj, dne 5. aprila 1924 v Kranju. Od članov navzočih —?

Bistvo fantazije, predaval dr. Fr. Veber, univ. prof.

Sokolska ideja in učiteljstvo, predaval dr. Kušcer. Sklenilo se je prirediti tečaj telovadbe za učiteljstvo.

Socialna ustanova učiteljstva, predaval tov. Fr. Rant.

—s Učiteljsko društvo za Ptuj, 3. maja 1924 v Ptuj. Od 137 članov, navzočih 103.

O knjigovežstvu, predaval tov. Drag. Hume k.

Naše narodno prosvetno delo.

Delo za šoli odraslo mladino.

—poš Šesta deška osnovna šola v Ljubljani. Podmladkarji so priredili dne 24. in 26. maja pravljico igro »Prstan«. Da je moralni in gmotni uspeh povsem zadovoljiv, je zasluga neumorno delavnega mladega tovariša Pav. Herbsta. Kljub temu, da je toliko delaven pri mnogih društvih v VII. okraju, se ni ustrašil težavnega dela pri ti prireditvi.

—poš Obrtno - nadaljevalna šola v Toplicah pri Zagorju ob Savi je priredila s svojimi učenci-vajenci v času 3. in 4. maja 1924 poučni izlet v Zagreb. Prvi dan smo si ogledali nekatere zanimivosti mesta, glavna smer pa je bila obrnjena takratnemu velesejmu. Vsak vajenec si je lahko ogledal moderne stroje in vzorno izdelane komade svoje stroke. Naslednji dan je bil le deloma še posvečen ogledu mesta, glavno pozornost smo posvetili poučno - znanstvenim zavodom, kot: Strossmayerjevi galeriji slik, arheološkemu - obtnemu - etnografskemu in prirodopisnemu muzeju. Z najlepšim utisom in izdatno pridobitvijo smo zapustili lepo hrvatsko metropolo. — Dne 25. maja je imenovani zavod zaključil šolsko leto 1923/24. Vseh učencev koncem šolskega leta je bilo 86. Mesec dni po zaključku šole pa je bila otvorenja razstava risarskih izdelkov — istočasno z ono osnovne šole.

Poučni tečaji.

—pt **Pozimi je bil na šoli v Gribljah** gospodinjski tečaj, ki je uspeval prav dobro, ga je pa potem zelena zavist, ki jo peče, ako ima učitelj ugled med narodom predčasno ukimila. Dekletom je še danes žal, a krivi so temu drugi, da se tečaj še danes ne vrši, da bi imele gojenke tudi priliko seznaniti se bolj z vrtnarstvom, ki se v Gribljah prav lepo razvija. Kako pa je narod hvaležen? Evo kako! Včasih ne more dobiti tovarišica mleka, krompirja v vasi zanjo ni, ampak drugod, oče župan pa pravijo, da jo bodo spravili proč. Taka domišljija je pač malo prehuda. Tov. Ljubica je namreč odločna Jugoslovenka, kar nekaterim ni všeč. Tovarišica Uršičeva, ne bodite hudi, da sem spravil vse to v javnost, ali prav ne bi bilo, da se Vas nihče ne spomni za Vaše nad vse požrtvovalno delo med Belokranjci. **B. R.**

Poučni izleti.

—i **Poučni izleti.** Učencij poedinih razredov Topliške šole pri Zagorju so prirejali k sklepu šolskega leta 1923./24. poučne izlete v bližnje okolice, kot: Gamberg, Št. Lambert, Sv. Gora, Sv. Plalina in Kum. Le 7. in 8. razred je priredil dne 4. junija 1924 izlet v Zagreb. Učenci so si ogledali glavne zanimivosti mesta, predvsem pa znanstveno - poučne zavode, kakor: Strossmayerjevo galerijo slik, arheološki — in jako zanimivi etnografski — hrvatski narodni muzej. Učenci so odšli polni navdušenja za lepo hrvatsko prestolico! V pozdrav se je razlegala: »Lepa naša domovina!«

Razstave otroških izdelkov.

SOLSKE RAZSTAVE.

Šolske razstave ob sklepu šolskega leta se udomačujejo zadnja leta pri nas vedno bolj in krog njih obiskovalcev se vidno širi, zanimanje med ljudstvom raste od leta do leta. To je prav razveseljivo dejstvo. Marsikdo namreč še misli, da zanimajo šolske razstave samo starše šolske dece in učiteljstvo. Temu pa ni tako. Današnje razstave šolske mladine predstavljajo vse drugo kakor so predstavljale kdaj poprej. Zanimive so vsakemu inteligentu kakor preprostem človeku, čeprav ni po lastnih otrocih v zvezi z dotično šolo. Na šolskih razstavah se vidi napredek ter smernice naše reformirane šole, vidijo se pa tudi zahteve, ki jih stavi šoli moderni čas. Ako človek obišče danes kako šolsko razstavo in primerja sedanjo šolo s šolo pred desetimi ali dvajsetimi leti, vidi šele velikansko napredku, ki ga je napravila sedanja šola v tem kratkem času. Po razstavi se pa da soditi tudi delo in marljivost v šoli. Marsikateri nerazsodnejši še danes silno podcenjuje učiteljevo delo v šoli, ker nimajo prilike, da bi zamogli to delo videti in uprav šolske razstave nudijo priliko, da se občinstvo vsaj deloma prepriča o učiteljevem delu in trudu v šoli.

—pr **Razstava osnovne šole v Gribljah.** Tiho delo, zaprtost med štirimi šolskimi stenami je nevidno. Preprosti človek ne vidi v tem delu pravzaprav nikakega »dela« v njegovem pomenu besede, pač pa odpočitek. Včasih so bile ob koncu šolskega leta javne produkcije ki se jih starejši ljudje prav z veseljem še spominjajo. Meni se zdi, da ni bilo to nič napačnega in veljalo bi tu i tam napraviti zopet kak tak pokus. Pač pa so se pri nas udomačile šolske razstave ob sklepu šolskega leta. Položimo javne račune in narod naj potem presoja naše delo! Že obilica raznih zvezkov kaže ljudem, da ima učitelj v korekturami precej posla in če so razstavljena še ročna dela, je vendar precej, kar si lahko ljudje ogledajo. Naj mi tovarišica Uršičeva ne zameri, če iznesem njeno delo pred našo javnost. Vsaj to ji bode mogoče edino res odkrito priznanje, nehvaležnosti užije od drugih tako preveč.

Na Vidovo sem jo obiskal popoldne. Raz poslopje je vihrala mogočna trobojnica — njena last, (Večina belokranjskih šol nima namreč zastav). Vstopim in pri njej najdem kmetiško dekletko, ki je prišlo s platnom. »da nanj gospodična kaj narisejo«. V razredu je vse dišalo še po predpoldanskem slavu. V omarah je bilo pripravljeno »razstavno blago«. Preidem preko ličnih deških izdelkov, ki predstavljajo po večini miniaturno poljsko orodje in hišne predmete k ženskim ročnim delom. Debele domače »plahče« vezene na belokranjski način so ličen kras vsaki še tako revnikmetiški hiši. Prav tako sem videl krasne praznične namizne prte, okrašene z domačimi mo-

tivi. Otroška oblekica s kapico tudi iz domačega platna, bo razveselila marsikatero kmetiško mamico, da boče i ona kaj sličnega naredila svojemu miljenčku. Večje število podbradnikov pričča, da se lahko že v osnovni šoli navaaja tudi pri ročnih delih mladino na snago in varčnost v obleki tudi na tak način. Posebno poglavje tvorijo predpasniki. Za vsak dan rabimo one iz domačega platna z ozko vezeno, za druge prilike lepo vezene ali ažurirane ali celo v krasni riselje vezeni. Uporablja se tudi bela vez prav okusno. Te vrste izdelki bi delali čast vsakemu ateljeju za ženska ročna dela, kamo-li osnovni šoli v Gribljah! Prav ličnih torbic je tudi vmes v raznih oblikah in okrašenih z različno tehniko vezenja. Koliko zaupanja imajo učence do svoje učiteljice, kaže dejstvo, da so si nekatere napravile velike predpasnike, ki jih bodo nosile ko bodo velike, ker niso sigurne, ali bodo dobile še tako učiteljico, ki bi jim tako požrtvovalno šla na roko, kot jim gre gdč. Ljubica. Praktičnost v ročnih delih naj bi bila vedno vodilna smer na kmetiških šolah. Prav vesel me, da nisem našel tod tistih slavnihih »špičk«, ki jih na nekaterih šolah producirajo kar na kilometre in ne vedo potem učenke kam z njimi. Kot Primorka je obenem dobra vrtnarica. Njen vrt je skoraj lahko rečem, najlepši na Belokranjskem. Iznesem pa tu tudi podivjanost nekaterih domačinov, ki smatrajo vrt za občinsko »gmajno«, kamor hodijo krast ponoči vse, kar jim pride pod roko: cvetje, sadje in grozdje. Čez počitnice ji navadno vsako leto poberejo vse. Sram jih bodi. **B. R.**

—pr **Sv. Lovrenc na Pohorju.** Nekaj izvanrednega smo doživeli na letošnji Vidov dan. Naš obrtno-nadaljevalni tečaj je skupno z učenkami osnovne šole pokazal, kaj premore s svojim učiteljstvom pod izkušenim vodstvom delavnega nadučitelja tov. Lavriča, ki je priredil razstavo vseh izdelkov obrtne stroke in ženskih ročnih del. V lepo dekorirani dvorani smo videli vso pestro sliko lepih izdelkov: razne strokovne in umetniške risbe, računi, pisma, vse to in še več se je vrstilo med krasnimi ročnimi deli učenk vseh razredov. Razstava — prva te vrste tukaj — je pokazala, da se učitelj in učenci zavedajo višjega smotra! Obiskovalci so gledali in se čudili — prišli so v prav obilnem številu iz trga in okolice celo daleč tam s planin. Vsa mnenja so si bila edina v tem, da je trud učiteljev in učencev rodil obilen sad in — hvala jim! **Sosed.**

—pr **Razstava.** Dne 25. junija 1924 je priredilo vodstvo Topliške šole pri Zagorju razstavo risarskih izdelkov osnovne in obrtno-nadaljevalne šole, spojeno z izdelki ženskih ročnih del. Ista je zavzemala 2 učni sobi in je bila prav spretno razporejena. V dvorani, kjer so bili razstavljani izdelki osnovne šole, nam je bil na ogled tudi nov šolski prapor. Mnogoštevilen obisk je pričal o pravem umevanju in zanimanju za dobro stvar. Smelelo trdimo, da je letošnja razstava znatno nadkriljevala lanskoletno. Vsem, ki so kakorkoli sodelovali, najlepša hvala!

—pr **Razstave ženskih ročnih del.** Več osnovnih šol v Sloveniji je letos napravilo ob koncu šolskega leta razstave ženskih ročnih del. — Ročna dela so bila razstavljena v šolskih sobah. Razstavljena so bila ženska ročna dela, katera so izvršile v tekočem šolskem letu šolo obiskujoče deklice. Na vsakem ročnem delu je bilo označeno ime, priimek in razred, katerega dotična učenka obiskuje. Vse mize, ročna dela, šolske stene so bile lepo okrašene s cveticami in smrečjem, a med bujnim cvetjem je na steni odsevala slika Nj. Vel. našega kralja Aleksandra. Vsi oni, ki se zanimajo za razvoj in napredek našega šolstva, so hiteli v šolo, da si ogledajo razstavo in od jutra do večera so bile razstave mnogobrojno obiskane od vseh slojev našega naroda. — Pa so tudi nudile naše razstave mnogo lepega in doznali smo, da so bile deklice kaj pridne v izdelovanju ročnih del in tudi to, da so imele naše učiteljice mnogo truda pri pouku tega velevažnega šolskega predmeta. Omenimo le v kratkih potezah, kaj so naše učenke vse delale in razstavile: Učni načrti za ženska ročna dela predpisujejo: Pletenje, zaznamovanje, šivanje, vezanje, prikrojavanje perila, popravljanje in krpanje perila, kajti vse to je za učenke, bodoče hišne matere, jako potrebno. Osobito je umestno, da se učenke učijo šivanja, popravljanja perila, krpanja itd., zakaj vsaka dobra gospodinja zna ceniti potreba teh ženskih ročnih del, ker brez teh ni reda in snažnosti v hiši. — Zbog tega je dobro, da se učenke višjih raz-

redov mnogo učijo poleg pletenja — šivanja, kajti to je najpotrebnejše. Umestno je, da znajo deklice delati nove in tudi podpletavati raztrgane nogavice, zakrpati in popravljati raztrgano perilo in obleko. Ker je pa popravljanje in krpanje perila najtežavnejši del pouka v ženskih ročnih delih, zato traja to delo tudi večjo potrpežljivost učenk nego drugo delo — in to velja v večji meri od učiteljice. — Da se je vse to uvaževalo, razvidno je bilo iz razstav ženskih ročnih del, ki so nas zadovoljile in to toliko od strani učiteljice kakor tudi od strani učenk. — Radevolje moramo tedaj pohvaliti učiteljice in učenke, ker so zadoštile svoji nalogi in nam dokazale, da so skozi šolsko leto delale ter nam uprizorile lepe razstave ženskih ročnih del in to po priložnosti: *Finis coronat opas.* — Omeniti moramo tudi, da smo tu in tam opazili umetna ročna dela. — Glede tega: Vsa čast, pa učenke naj se večinoma uče najpotrebnejših ročnih del, ki jih bodo potrebovale v vsakdanjem življenju. — Pouk ženskih ročnih del naj sloni na praktični podlagi. Ne zametujmo, kar je dobrega in potrebnega, četudi starega, a tudi ne podcenjujmo, kar je novega — znajoč, da je tudi to dobro, potrebno in umestno. Glavna stvar je — srednja pot, t. j. staro in novo skupaj, kar je dobrega in s tem bode vsem — ustreženo. **Tone.**

—pr **Novomeška osemrazredna osn. šola** je letos zopet priredila razstavo del 29. in 30. junija — to pot v lastni režiji. V dveh okusno dekoriranih sobah so bila razstavljena dela od prvega do osmega razreda. Poleg risb so prevladovala ženska ročna dela. Krasna dela so razstavili višji rzredi, kakor perilo, zavese, prte in prtiče — okrašene izvečine z narodnimi motivi i narodnem vobdu. Obiskovalci so se čudili uspehom ročnih del. To ni več tisto nepomembno igračkkanje z nepraktičnimi posebnostmi, temveč ustvarja se delo za vsakdanjo praktično rabo v življenju. Pri risarskih izdelkih si našel poleg ornamentike in nekaj zelo posrečenih risb po naravi tudi nekaj načrtov in skic, kar nam pričča, da skrbi šola ter se ozira na obrtni poklic in vzgojuje mladino v tem oziru, ko ji daje temelj za bodoče življenje. V modeliranju iz navadne lončarske gline so razstavili nekaj prav posrečenih izdelkov kakor sadje, živali itd. Posebno pozornost so vzbujale hruške in zajček. Razstavo je obiskalo lepo število obiskovalcev ne le iz Novega mesta, temveč tudi iz bližnje okolice. — **j.**

—po **Trirazredna šola na Trebelnem pri Mokronogu** je priredila dne 22. junija šolsko razstavo ženskih ročnih del. Uspela je nepričakovano dobro. Starši šolskih otrok se niso mogli načuditi temu, kaj vse znajo njihovi otroci in kaj vse se danes v šoli lahko nauče. Zanimivo je, da so razstavo posetili v velikem številu posebno moški, katerim so se razstavljena dela izredno dopadla. — Omeniti je tudi treba, da se je vršil letos na naši šoli tečaj za ženska ročna dela za šoli odrasla dekleta in za katerega je vladalo veliko zanimanje. Tečaj se je vršil ob nedeljah in praznikih in šolsko vodstvo se tem potom zahvaljuje gdč. učiteljicam za njih požrtvovalnost. S tem tečajem in pa posebno z razstavo se je pokazalo, koliko smisla ima naš narod za ročna dela in za okrašene domačije z njimi in kako malo dela in truda je treba, da se doseže lep uspeh. Prazni so torej izgovori, da ljudje nimajo smisla za take stvari.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **Iz Boštanj ob Savi.** Dne 1. t. m. je uprizorila tukajšnja šolska mladina pod vodstvom gdč. tovarišice Anke Celnar igrice »Zaklad« in »Kaznovani šaljivci«. Na sporedu je bilo tudi več pevskih točk in deklamacij. Posebno je ugajala občinstvu prekmurska narodna »Pojdem na Hrvatsko« in pa deklamacija »Zanimiv slučaj«. Otroci so igrali in prednašali svoje vloge z nekaterimi izjemami prav dobro, kar je upoštevati tembolj, če pomislimo, da so se vežbali komaj mesec dni. — Igrice »Zaklad« je zdramatizirala gdč. tovarišica Anka sama. Čisti dobiček: 418 Din se porabi izključno za šolarsko knjižnico.

—po **Kapele pri Brežicah.** Pod vodstvom učiteljice gospe Marije Pečnik je priredila šolska mladina na Petrovo dramski predstavo »Povodni mož« z dobrim uspehom. S popolnim zadovoljstvom so se razšli poslušalci, kakor tudi igralci z željo, da bi nam naši otročki in tudi odrasla mladina v bližnji bodočnosti nudila ponovno kak duševni užitek.

—po **Svečina.** Na tukajšnji šoli se je vršila dne 15. junija že četrta prireditev v letošnjem šolskem letu, in sicer se je igrala na šolskem odru dvodejanka »Lažniva Milena«. Vse vloge so otroci rešili nad pričakovanje ter želi od občinstva obilo priznanja. Težke pevske točke so izvršili tudi prav dobro. Za čisti dobiček se pomnoži tukajšnja šolska knjižnica, ki je tu na skrajni severni točki silno potrebna.

—po **Ljubno v Savinjski dolini.** Šolska deca je priredila pod vodstvom uč. teljstva (Milkota Rainerja, Lucije Rainerjeve in Mihice Vrečkove) dne 27. aprila 1924 dvodejanko »Vedež« in igrice s plesom ter petjem »Otrok med cvetjem«. Čez 14 dni so prireditev ponavljali. Otroci so na prav okusnem šolskem odru rešili svojo nalogo dobro. V gmotnem oziru prireditev nekoliko zaostaja za prejšnjimi, vendar s tem ni rečeno, da je ljudstvu minilo zanimanje za te, marveč moramo to krivdo pripisovati neugodno izbranemu času, Gotovo, da otroške, kakor tudi prirediteve odrasle mladine, žanjejo več gmotnega uspeha v zimskem času.

—po **Stari trg pri Ložu.** Dne 22. junija t. l. je priredila tukajšnja 6-razredna osnovna šola poleg raznih deklamacij in petja igrice »Kralj Matjaž« v petih dejanjih. Igra je moralno in gmotno krasno uspela. Obiskovalci so se čudili tako samozavestnim nastopom mladine. K uspehu te prirediteve so veliko pripomogli iz ljubljanskega gledališča izposojeni kostumi. Ves trud, ki ga je imelo učiteljstvo s pripravo te prirediteve, res ni bil zastonj. Ker je bil čas za pripravo prav kratek, se je tem bolj čuditi takemu uspehu. Vse mu učiteljskemu zboru je čestitati k tej prireditvi. Iz čistega dohodka se bo kupil že v to pripravljeno gledališki oder, da bo mogoče šoli z lastnim odrom večkrat prirediti mladinske igre. Omenjena šola je priredila dne 31. maja tudi izlet z 200 otroci s svojim učiteljstvom na Gor. Jezero. Tudi ta izlet je krasno uspel. Mladina je bila dobro pogoščena, se zabavala z raznimi igrami ter se res veselo vračala domov. Izreka se javna zahvala vsem, ki so k temu izletu gmotno pomagali. — **k.**

—po **Št. Ili pri Velenju.** Proslava Vidovega dne. Ob pol deveti uri je bila sv. maša. Po sv. maši so se zbrali učenci v okrašenih šolskih sobah, kjer je pojasnil vsak razrednik v primernejem govoru pomen tega narodnega praznika. Ob 19. uri se je vršila na šolskem odru predstava z naslednjim sporedom. — Brez vsake vstopine. — I. Govori: 1. Pomen narodnega praznika »Vidov dan«. 2. Boj na Kosovem. (Opis). II. Deklamacije: 1. »Vidov dan«. 2. Jugoslovenska. 3. Domovini. 4. Domovina. 5. Slovenec sem. 6. Sem slovenska deklca. III. Igrokazi: 1. Za domovino. 2. Ujedinjenje. IV. Razsvetljava šolskega poslopja. Ob pol 21ih do pol 22. je gorela na vsakem oknu šolskega poslopja po ena sveča. Sveče je kupil krajni šolski svet.

—po **Marija Snežna.** Dne 1. junija t. l. se je vršila na tukajšnji obmejni šoli prva šolska veselica odkar je šola ustanovljena. Ista se je tečen pozneje ponovila. To naj bo tudi v dokaz, da naše obmejno ljudstvo še ni popolnoma zastrupljeno in da ljubi šolo — mladino, s tem tudi domovino. Oder je bil čisto enostavno sestavljen, a lepo okinčan. Vzpored je bil sestavljen v strogo narodnem pravcu. Po pozdravnem govoru šolskega vodje je nastopila deklca s kratkim zahvalnim nagovorom na goste. 1. točka: Slovenec sem! Deklamacija. 2. točka: Domovini, Petje dvoglasno. 3. točka: Mali Jugosloven, Deklamacija. 4. točka: Slovenka sem! Petje. (Solo pela deklca 1. razreda). 5. točka: Darežljivi otroci, Enodejanka. 6. točka: Moja piška, Deklamacija. 7. točka: Maček, Deklamacija. 8. točka: Po jezeru, Petje. Dvoglasno. 9. točka: Deček in lastavica, Deklamacija. (Dvogovor.) 10. točka: Petelinček lepo poje, Petje. (Tercet.) 11. točka: Kaznovani šaljivci, Enodejanka. 12. točka: Zapravljivec, Deklamacija. 12. točka: Rezika, Deklamacija. 14. točka: V šoli, Deklamacija. Učenci so igrali v splošnem dobro, poznalo pa se je, da so nastopili prvič. Med odmori je igral tamburaški zbor iz Sladkega vrha, pod vodstvom vrlega obmejnega borca nadučitelja Breganta. Čistega dobička je bilo 800 Din, katero vsoto se vporabi za nakup šolskih potrebščin revnim šolarjem ter za šolski oder pri Mariji Snežni.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lup **Več dopisov** o razstavah, šolskih odrih in dr. smo morali odložiti za prihodnjo »Prosveto«.